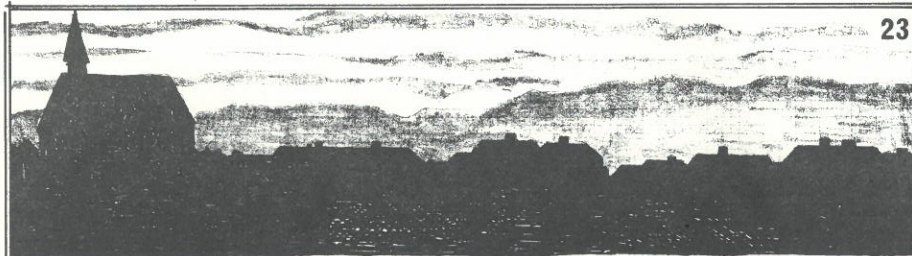

KORSEJORDBOTN

LAURITZ JOHANSENS hjem

Om vinteren er det folketomt i Korsfjordbotn. Men om sommeren livner bygda. Kobringen sto på naustet her fra 1947 til 1973.

KOBRINGEN „NORDLYSET”

FRAM FRA GLEMSELEN

PÅ GRUNN AV KRIG, EVAKUERING OG BRENNING ER DET LITE IGJEN I FYLKET VÅRT SOM KAN GI OSS ET BILDE AV HVORDAN FOLK FØR OSS LEVDE OG STREVD. DERFOR VAR DET EKSTRA HYGGELIG Å FINNE EN NORDLANDSBÅT BYGD I BEGYNNELSEN AV 1900-TALLET. EN TELEFON TIL LAURITZ JOHANSEN I KORSEJORDBOTN. BARE KOM OG SE PÅ BÅTEN! FØRSTE TUREN MED ALF MONSEN OG ALMAR GJERDEBAKKEN SOM SAKKYNDIGE AVGJORDE SAKA: BÅTEN VAR I UTMERKET STAND OG BURDE FOR ENHVER PRIS BERGES FOR ETTERTIDA.

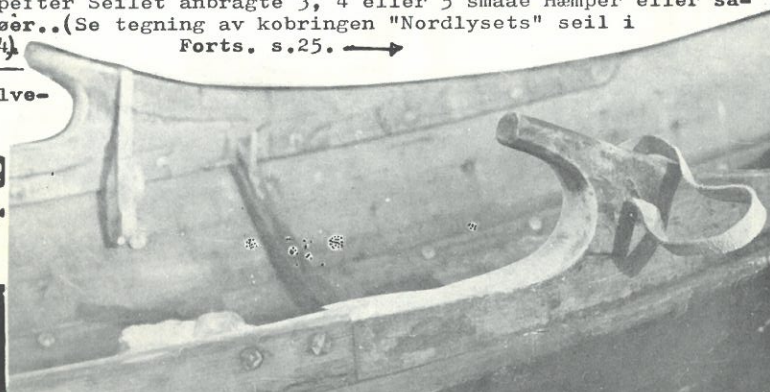
LAURITZ JOHANSEN kunne fortelle at han som 5-6 åring hadde fått båten av pleieforeldrene sine. De hadde ikke særlig bruk for den, de hadde en åttring som var mer anvendelig. Båten som Lauritz fikk var allerede da noen år gammel, og den var bygd på Elvebakken av båtbygger SKUM.

At båtbyggerkunsten i Alta har tradisjoner vitner boka til RODE om. Sognepræst til Alten-Talvig, forhen provst i Vest-Finnmarken, Fredrik Rode, ga ut "Optegnelser fra Finnmarken", samlede i årene 1826-1834. S.199:..naar man undtager Baadbyggere, af hvilke der gives mange, iser i Alten Talvigs og Kistrands Sogne, der frembyder den letteste Adgang til de fornødne Materialier... S.328: Alle i Finnmark en brugelige Baade ere af samme Bygning, hvad enten de ere store eller smaae. De bygges af tynde Furubord, der sammenføies ved Klinknagler. ..Seilet er skudt eller sømmed med Toug, og i dette ere langs Siderne opefter Seilet anbragte 3, 4 eller 5 smaae Hæmper eller såkaldte Kleer..(Se tegning av kobringen "Nordlysets" seil i Årbok 1974)

Forts. s.25. →

Fra en elvebåt:

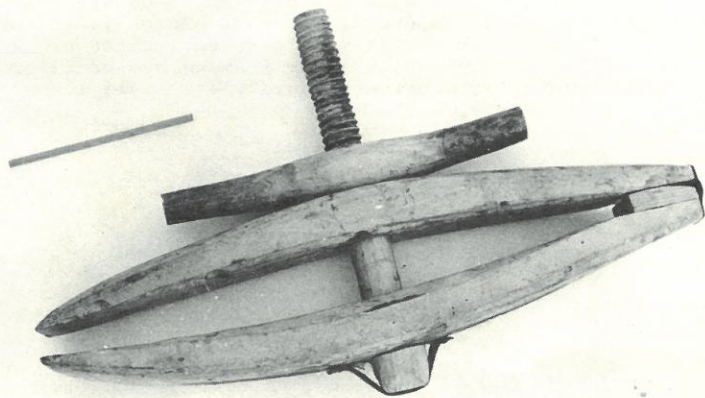
Kjeipe og
hommel-
bånd

VERKTØY SOM BLE BRUKT VED BÅTBYGGING

Ryktet kunne en vårdag fortelle at det skulle ryddes på et stabbur på Elvebakken. Gammelt rask skulle brennes!

RYKTET NÅDDE ROGNSUND FØRST, FOR

Marit Hansen

ER FØDT HER OG KJENNER FJÆRESTEINENE UTE I HØYVIKA BEDRE ENN DE FLESTE. HUN HOLDER GOD KONTAKT MED SINE HER UTE OG HADDE HØRT DET BLE TATT VARE PÅ GAMLE TING PÅ SKOLEMUSEET.

OG VI FIKK HØVLENE.

På en av høvlene står: I N S 1845. Det er en profilhøvel som er brukt til å høvle finere panelbord med.

Også en annen høvel er fra 1840-årene, de to neste ser gamle ut, men det er ikke satt årstall på dem.

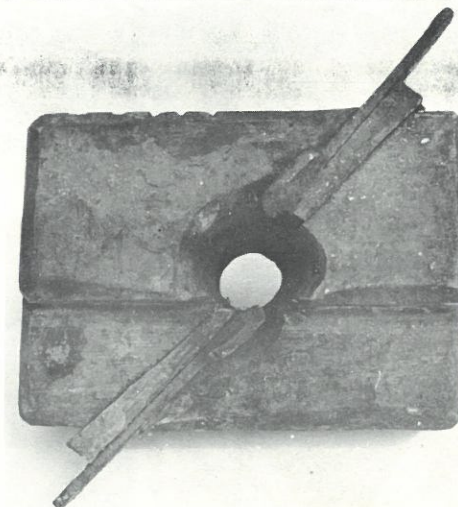
AV HØVLENE ER DET DEN SISTE SOM INTERESSERER MEST. DET ER EN HØVEL MED TO TENNER (n.s. til høyre) OG ET HULL MIDT I. EN FORENKLET DREIEBENK?

Båtbyggeren Thomas Hansen,

SOM ER NÆRMESTE NABO TIL MARIT PÅ NEDRE ELVEBAKKEN, KAN FORTELLE AT BÅTBYGGERNE FØR BRUKTE NAGLER AV EINER TIL Å FESTE BÅTBORDENE TIL SPANTENE. DISSE NAGLENE KUNNE DREIES TIL VED HJELP AV EN SLIK HØVEL.

På kobringen "NORDLYSET" er det brukt tre-nagler. Det er mellom 60 og 70 nagler som holder bordgangene på plass inntil spantene. Disse må etterhvert skiftes ut, de slites ettersom bordene vriss og går når båten er i bruk. Og høvelen vil nå komme i bruk igjen!

Høvelen er merket P.M.

Båtbygger Hansen kunne vise oss flere interessante høvler som vi fikk lov til å ta bilde av (Se ø. forrige side) Dette er høvler han bruker. De to øverste høvlene er buet under for at han lettere kan forme til båtbord og annet.

Den nederste profilhøvelen er bare 12 cm lang. Den er liten og buet slik at man kommer til overalt med den. Styrepinnen passer på at høvelen lager sporet passe langt fra kanten.

En slik brukte båtbygger SKUM da han bygde "Nordlyset". Overalt på båten ser man denne fine pyntekanten, både utvendig og innvendig, på bord og spanter, på tofter og kjøl - ja, til og med på roret er høvelen brukt.

Samtidig som den lager en meget fin pyntekant, merket den av hvor saumen - båtspikeren - skulle sitte. "Nordlyset" er lite brukt og bordganger og spanter lite slitt. Pyntekanten er derfor bare slitt vekk på noen få steder.

Alle høvlene er selvfølgelig laget av båtbyggerne selv. Bortsett fra de høvlene vi ser her er det

lite som er bevart av hjelpemidler til båtbygginga. Siste verdens krig lot lite bli igjen. Vi kan være glade for at dette er berget.

Men vi vet at båtbyggerne hadde en hel del hjelpemidler og redskaper til bruk under båtbygging.

I Leirbukt i Kvæningen fant vi den båtkeklemmen som er vist nederst på forrige side. Sammenlign med blyanten for å se størrelsen på den. Båtkeklemmen er skåret ut med kniv - gjenger og alt. Litt av et puslearbeid må det ha vært å skjære ut gjengene inne i tvinga! Kvæningen er også ei bygd med båtbyggertradisjoner, og han som smidde ut denne båtkeklemmen, Johan Leirbukt, lagde mange spissbåter mens han levde.

KOBRINGEN "NORDLYSET" forts..

Klørne blir brukt når seilføringa må reduseres.

S.330: Af disse forskjellige Slags Baade er det de store Sexringe eller saakaldte Kobberumsbaade, der benyttes hyppigst at Almuen i Fin marken til Fiskeriets drift...

Kobringen fikk sitt navn på grunn av det smale rommet bak masta. Den var en vanlig båt langt inn i 1900 tallet. Den var i bruk når det f. eks. ble drevet med synkenot.

FORTS-
NÆSTE
SIDE

SMIJERNSARBEIDET UTFØRTE SMED HAUGJORD, BOSSEKOP

SMEDEN SVERRE HAUGJORD ER FØDT 16/8 97 HAN KOM TIL ALTA 1922, DA HADDE HAN GÅTT 4 ÅR I LÆRE I TROMSØ OG HADDE 4½ ÅRS ERFARING SOM SMED VED SKIPSVERFTET.

Det trengtes ikke lange forklaringer da Haugjord fikk i oppdrag å lage nødvendige jern til "Nordlyset". Han kunne det og visste hvordan alt skulle være. Men selv om han de første årene leverte en god del utstyr til båtbyggerne i Alta, var det mest skiferverktøy som kom til å bli hovedarbeidet. Haugjord er kjent bl.a. for å lage nøyaktige og gode skiferfåmål.

Selv om Sverre Haugjord til høsten er 78 år, deltar han i arbeidet i smia. Vi ønsker han mange interessante oppdrag i årene som kommer.

Kobringen ♦♦ FORTS. FRA SIDE 25:

KOBRINGEN "NORDLYSET" ble lite brukt fra Lauritz fikk den om kring 1909. Da evakueringsordenen kom i november 1944 tenkte familien på å overvintre under kobringen. Den ble trukket på land på Nordnes utenfor Komagfjord, langt inn i bjørkeskogen. Den ble kvelt, og ble klargjort. Idet de skulle lage hull for pipa, ombestemte de seg og reiste sørover. Det berget båten! Da de igjen kom nordover sto båten der, og da var den god å ha til fiske på Vargsund. Båten var også en fin handelsbåt, kona roddemer enn en gang til Storekorsnes

FORTS. NESTE SIDE →

BIBLIOTEK I ROGNSUND

for å handle. Men båten ble snart til overs. Man kunne ikke drive fiske fra ro- og seilbåt. Den ble smurt og satt på naust 1947. Der sto den til 1972.

Etter en ukes trutning ble "Nordlyset" rodd fra Korsfjordbotn til Altneset. 4 elever og lærer Arne Ola Grimstad fra Den samiske Folkehøgskolen tok på seg jobben. De fikk vekslende vær, bådesol og sommer og vestavindskuling. Møtte kobringen på veien ut til et nytt og fint naust folk på Altneset hadde bygd. Harald Kristensen ga materialene gratis, og mange deltok i arbeidet med å stille til "Kobringfest" 2. juni 1972. De eldste i Rognsundet var invitert. Det ble en koselig kveld.

17. mai 1974 var båten ferdigrigget med råseil, tjærebredd og nymalt. Den skulle egentlig vises fram i Alta, men regn og vindstille vær gjorde det umulig. Istedenfor ble det en seiltur i rossevind fra nordvest, med Halftan Pedersen som hovedsmann og Alf Monsen som bestmann. (Riggen er gjengitt i årbok 74.)

Alta formannskap har bestemt at båten skal stå på naustet på Altneset til et Alta museum kan sørge for enda bedre oppbevaring. Og båten er allerede en del av miljøet ved internatskolen. Den tas ut til skoleturer, til seilturer og fisketurer. For båten er godt stelt og har bare godt av å bli brukt pent på sjøen.

ELEVENE PÅ INTERNATSKOLEN, PÅ BARNE- OG UNGDOMSTRINNET, HADDE LENGE KLAGD OVER AT DET VAR FÅ BØKER PÅ BIBLIOTEKET. VOKSNE VILLE OGSÅ GJERNE LÅNE HER. ET FOR LITE BUDSJETT GJORDE DET U MULIG Å ØKE BOKANTALLET.

Vi prøvde med bokkasser fra bibliotek, men det var et for lite og tungvindt tilbud. Vår siste utvei var en søknad til Alta bibliotekstyre om å få bøker ut, helst ved at det ble opprettet egen filial ved Rognsund internatskole.

Reaksjonen fra biblioteksjef og bibliotekstyre var positiv fra starten. Noen uker etter var de første bøker på plass, og noen måneder etter, før skoleåret var slutt, kom biblioteksjef Jan H. Leithe og to av hans medarbeidere ut med over 800 bind god litteratur! - Og mange benytter seg av dette kulturtilbud, utlånet har økt med mange hundre bind!

BILDET: Biblioteksjef Leithe er klar til hjemreise fra Rognsund. Bjørn, Birger og Hugo viser fram seilbåtene de har laget.

FOTO: ap juni 74

Mary Ann Ring

Med takk for hjelpa!

Orvid.

ÅRBOK FOR RØGNSUND 1975

KRONER 5,-